

Politisk drejebog for budget 2012-2015

Økonomisk Forvaltning
April 2011

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	4
2. Overordnede rammer for budgetproceduren	5
2.1 Økonomisk politik i valgperioden.....	5
2.1.1 Mål for kommuneskattens størrelse	5
2.1.2 Mål for udvikling i langfristet gæld	5
2.1.3 Mål for skattefinansieret investeringsniveau	6
2.1.4 Mål for konsolidering	7
2.1.5 Mål for skattefinansieret driftsoverskud	8
2.1.6 Mål for økonomisk råderum.....	8
2.1.7 Mål for udvikling i aktivitetsniveau og serviceniveauet	8
2.1.8 Mål for økonomistyringen	8
2.1.9 Mål for tildelingsmodeller.....	8
2.1.10 Mål for forsyningsområdet	9
2.2 Budgetstrategi.....	9
2.2.1 Dokumentation	9
2.2.2 Styring på flere områder	10
2.3 Tidsplan for budgetprocessen	11
3. Budgetrammen	12
3.1 Rammebudgettering på driftsbudgettet.....	12
3.1.1 Udgangspunktet for budgetrammen 2012	16
3.1.2 Foreløbig budgetramme pr. udvalg	16
3.1.3 Reguleret budgetramme pr. udvalg.....	16
3.1.4 Forhandlingsbudgetramme pr. udvalg	17
3.2 Ændringer i budgetrammen – katalog med budgetalternativer.....	17
3.3 Vedtaget budgetramme pr. udvalg	18
3.4 Styring af driftsbudget.....	18
3.5 Styring af anlægsbudget	19
4. Nøgledatoer i budgetprocessen	20
4.1 Udmelding af foreløbig budgetramme den 13. april 2011	20
4.2 Minibudgetseminar den 23. juni 2011	20
4.3 Udmelding af forhandlingsbudgetramme den 17. august 2011	21
4.4 Budgetorientering den 2. september 2011.....	21
4.5 Udvalgenes prioritering indenfor egen ramme – 5.-7. september + 14. september 2011.....	22
4.5.1 Høring	22
4.6 Økonomiudvalget indstiller til første behandling af budget den 14. september 2011.....	22
4.7 Første behandling af budget 2012-2015 den 22. september 2011.....	22
4.8 Prioriteringsseminar den 29.-30. september 2011	23
4.9 Vedtaget budget 2. behandling af budget den 13. oktober 2011	23
5. Budgetopfølgning/orientering	24
5.1 Politisk budgetopfølgning	25
5.2 Månedlig mini-budgetopfølgning.....	25

5.3 Kvartalsvis budgetopfølgning på foranstaltninger.....	25
5.4 Screening af regnskab og budget.....	25
5.5 Budgetafvigelser	26
5.4 Tidsplan for budgetopfølgning/orientering	26
6. Bevillinger.....	28
6.1 Bevillingsniveau.....	28
6.1.1 Driftsbevilling	28
6.1.2 Anlægsbevillinger og rådighedsbeløb.....	29
6.1.3 Finansielle bevillinger	29
6.2 Overførsel af bevillinger mellem budgetår	30
7 Primære kommunale indtægtskilder	31
8 Hvad siger styrelsesloven om budgetprocessen?.....	33

1. Indledning

Vesthimmerlands Kommune har fået opbygget en budgetkultur, hvor det er naturligt, at budgettet bliver overholdt. Det er flot og et rigtig godt udgangspunkt for budgetlægning. Alle budgetområder i Vesthimmerlands Kommune er overgået til dialogbaseret aftalestyring, herunder rammestyring senest fra 2011. Alle ledelsesniveauer modtager månedligt LIS- rapporter om områdets økonomi og trivsel.

Vesthimmerlands Kommune står over for en vanskelig situation til budget 2012-2015. Regeringen og Dansk Folkeparti har indgået Aftale om genopretningen af dansk økonomi, som skal styrke den offentlige økonomi frem mod 2013. Aftalen kan populært sagt kaldes en nul vækst aftale. Samtidig skal kommunen formodentlig i 2012 betale en ekstraregning vedrørende selvbudgettering i 2009.

Når udgangspunktet er budgetoverholdelse, nulvækst og at alle områder er rammestyreret er springet til rammebudgettering naturligt. Et budget, der tager udgangspunkt i rammebudgettering, vil være et realistisk budget. I rammestyring skal det enkelte udvalg selv finansiere ændret aktivitetsniveau i regnskabsåret. Det er naturligt at løfte dette ansvar op til fremtidige budgetår. Det enkelte udvalg får mulighed for prioritering indenfor egen ramme både i budgetprocessen og senere i driftsfasen.

Med rammebudgettering sætter kommunen fokus på at serviceniveau ikke er det samme som nettoudgiftsniveauet. Ændringer i mængden og gennemførte effektiviseringer har indflydelse på udgiftsbehovet og dermed behovet for nettoudgifter ved samme serviceniveau for den enkelte borger. Ved rammebudgettering bliver mængdeændringer og effektiviseringer mere synlige.

De væsentligste ændringer er:

- Mål for økonomisk politik udvides til fire årlige mål.
 - Aftrapning af langfristet gæld med gennemsnitligt 20 mio. kr. årligt.
 - Konkrete mål for anlæg.
 - Mål for forsyningsområdet.
 - Mål for centralt råderum til udvikling i overslagsårene.
- Indstilling om pris- og lønfremskrivning på alle arter (godkendes den 13. april 2011 i Økonomiudvalget).
- Prisfremskrivning (excl. overførsler til personer; art 5.2) bliver parkeret i en central pulje, som Økonomiudvalget den 17. august 2011 fordeler helt eller delvist ud til udvalgene.
- Rammebudgettering, hvor rammen kun bliver reguleret for demografi, ny lovgivning og tidligere Byrådsbeslutninger.
- Månedlige mini-budgetopfølgninger og kun én stor politisk budgetopfølgning (halvårsregnskab).

2. Overordnede rammer for budgetproceduren

Resultatbudget og mål

	Delelement	Mål beskrevet i afsnit
	Indtægter (skatter og generelle tilskud)	2.1.1
+	Driftsudgifter	2.1.7
+	Renter og afdrag	
=	Skattefinansieret driftsoverskud	2.1.5
-	Anlæg	2.1.3
=	Resultat af det skattefinansierede område	
+/-	Forsyningsvirksomhed	2.1.10
=	Det samlede resultat	
-	Optagne lån	2.1.2
+/-	Balanceforskydninger	
=	Ændring af likvide aktiver	2.1.4

2.1 Økonomisk politik i valgperioden

Byrådet vil i de kommende år styre udviklingen efter nedenstående økonomiske politik. Målene er pejlemærker. Byrådet fastlægger med godkendelsen af denne drejebog følgende overordnede økonomiske målsætninger gældende for perioden 2012-2015.

2.1.1 Mål for kommuneskattens størrelse

Byrådet fastlægger kommunens skatter ud fra kommunens økonomiske udvikling. Byrådet forventer, at den kommunale udskrivningsprocent, grundskyldspromille og dækningsafgift vil være uændret i perioden 2012-2015.

	2012	2013	2014	2015
Kommuneskat	27,2 %	27,2 %	27,2 %	27,2 %
Kirkeskat	1,18 %	1,18 %	1,18 %	1,18 %
Grundskyld Landbrug mv.	7,20 ‰	7,20 ‰	7,20 ‰	7,20 ‰
Grundskyld øvrige ejendomme	22,82 ‰	22,82 ‰	22,82 ‰	22,82 ‰
Dækningsafgift af grundværdi	0,00 ‰	0,00 ‰	0,00 ‰	0,00 ‰
Dækningsafgift af forskelsværdi	0,00 ‰	0,00 ‰	0,00 ‰	0,00 ‰

2.1.2 Mål for udvikling i langfristet gæld

Byrådet har en målsætning om at den langfristede gæld aftrappes med gennemsnitlig 20 mio. kr. årligt i budgetperioden. Budgettet er kraftigt påvirket af afdrag og renter på gæld (ca. 60 mio. kr. årligt).

Udvikling i nuværende langfristet gæld (skattefinansieret)

I mio. kr	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Langfristet gæld ultimo året	373	377	405	471	458	438	418	396
Ændring i forhold til tidligere år		4	28	66	-14	-19	-21	-22

Tabellen er incl. lån på årligt 8,1 mio. kr. i årene 2012-2014, som blev besluttet i forbindelse med budget 2011. Forventet låneoptagelse er svarende til 2011 niveauet.

Målsætningen kan fraviges, hvis der gennemføres investeringer, der vil medføre en netto driftsbesparelse, eller hvis investeringen er nødvendig i forhold til demografisk udvikling.

2.1.3 Mål for skattefinansieret investeringsniveau

Anlæg deles i fire grupper:

- Ordinære anlæg
- Jordforsyning
- Anlæg under Kvalitetsfonden
- Ikke ordinære anlæg

Ordinære anlæg omfatter bl.a. indvendig og udvendig vedligeholdelse samt asfalt. Der er i budget 2011 afsat følgende i årene 2012-2014 (2011 priser):

Type anlæg	Årligt budget i 2012-2014 (i 2011 priser)
Asfalt	13.260.000 kr.
Indvendig vedligeholdelse (Børn og Skole udvalget)	2.470.000 kr.
Udvendig vedligeholdelse på kommunale ejendomme	2.500.000 kr.
Ordinære anlæg i alt	18.230.000 kr.

Jordforsyning: Der er i budget 2011 afsat 9,2 mio. kr. til jordforsyning (både udgifts- og indtægtsbevilling). Disse er fordelt med 7,217 mio. kr. til boligformål og 2,062 mio. kr. til erhvervsformål.

På Kvalitetsfondens område blev der i budget 2011 afsat 27,7 mio. kr. i 2011 og 16,2 mio. kr. i overslagsårene.

Målet for anlæg på kvalitetsfondens område er, at tilskuddet udnyttes fuldt ud. For at målet kan opfyldes kræver det, at anlægsbudgettet på Kvalitetsfondens område øges med 5,5 mio. kr fra kassen og 5,5 mio. kr. fra Kvalitetsfonden.

	2011	Arligt budget i 2012-2014 (i 2011 priser)
Kvalitetsfonden	13.600.000	8.100.000
Lån	8.100.000	8.100.000
Udvalgenes egenfinansiering	5.500.000	
Anlæg på Kvalitetsfondens område	27.200.000	16.200.000

Ikke ordinære anlæg omfatter resten af anlæg. I budget 2011 er følgende ordinære anlæg budgetlagt.

Type	2011 nettoudgift
Byfornyelse	5.000.000
Indkøb af radioanlæg til Beredskab	600.000
Etablering af botilbud	5.000.000
Etablering af Kompetence- og Afklaringscenter	1.541.000
Energibesparende foranstaltninger	2.500.000
Vejrenovering Gedsted	3.200.000
Salg af bygninger	-6.541.000
Ikke ordinære anlæg i alt	11.300.000

2.1.4 Mål for konsolidering

Vesthimmerlands Kommune forventer, at kommunen efter 1. kvartal 2011 ikke længere er "under administration".

Byrådets egen målsætning for den gennemsnitlige kassebeholdning efter kassekreditreglen fastsættes til ca. 2 % af brutto drifts- og anlægsbudgettet. Dette mål svarer i budget 2011 til: 63 mio. kr. Dette mål svarer til Indenrigs- og Sundhedsministeriets vejledende mål for gennemsnitlig kassebeholdning efter kassekreditreglen. Der er særlige udfordringer i forhold til budgetår 2012, hvorfor målsætningen gælder for overslagsårene.

Formålet med konsolidering er:

- Undgå dyre renter på gæld
- Frihed til i løbet af året at iværksætte (ubudgettede) særlige tiltag
- Håndtere uforudsete udgifter
- Overholde Indenrigs- og Sundhedsministeriets regler om gennemsnitlig likviditet.

Mio. kr	2010	2011	2012	2013	2014
Brutto drifts- og anlægsudgifter	2.995	3.146	3.146	3.188	3.179
2 % heraf	60	63	63	64	64

2.1.5 Mål for skattefinansieret driftsoverskud

Det skattefinansierede driftsoverskud skal som minimum kunne dække den del af anlæg, som ikke er lånefinansieret og balanceforskydninger. Balanceforskydninger er kassehenlæggelser (konsolidering), kirkeskat m.m.

2.1.6 Mål for økonomisk råderum

Til budgetlægningen for budget 2012 arbejdes der *ikke* med at skabe et *centralt* råderum på grund af den forventede økonomiske situation i 2012. De enkelte udvalg opfordres til selv at skaffe sig et råderum med henblik på at skaffe sig nye aktiviteter. Altså skal nye udviklingstiltag i givet fald finansieres indenfor fagudvalgets egen ramme.

I overslagsårene 2013-2015 er målet, at der er et centralt råderum til udvikling indenfor både anlæg og drift. Målet er 0,5 % af brutto drifts- og anlægsbudgettet.

2.1.7 Mål for udvikling i aktivitetsniveau og serviceniveauet

Byrådets mål for aktivitetsniveau og serviceniveau i budgetårene 2012-2015 er at fastholde og gerne at udbygge serviceniveauet i forhold til borgerne ved hjælp af effektiviseringer og omlægning af aktivitetsniveau. Udviklingen i de enkelte udvalgs budgetrammer bliver kun reguleret med ny lovgivning, demografi og Byrådsbeslutninger. Se afsnit 3.1.3.

2.1.8 Mål for økonomistyringen

Alle udvalg bliver rammestyret på driften. Se afsnit 3. Et eventuelt merforbrug skal anvises indenfor udvalgets egen ramme i budgetåret. I modsat fald vil merforbruget fragå næste års ramme. Som udgangspunkt gives der ikke kassefinansierede tillægsbevillinger. Se afsnit 3.4 og 6.2.

2.1.9 Mål for tildelingsmodeller

Befolknings-, ældre- og skoleprognoserne viser, at der er store forskydninger i befolkningsgrupperne. Frigjorte ressourcer fra fald i en befolkningsgruppe må ikke bruges til udviklingstiltag uden Byrådets politisk prioritering.

Kommunen vil anvende gennemskuelige tildelingsmodeller, der er politisk godkendte og som automatisk sikrer, at der tilføres færre midler til de budgetområder, hvor antallet af brugere falder. Tildelingsmodellerne bør samtidig sikre, at der kun i begrænset omfang automatisk tilføres/tilbagelægges penge til de områder, hvor antallet af brugere stiger/falder. Dette kan begrundes med, at de marginaludgifter¹, som udløses ved f.eks. ekstra elever i folkeskolen, i mange tilfælde vil være væsentlig mindre end gennemsnitsudgiften, da alle de faste omkostninger (bygninger, løn mv.) er budgetlagt.

2.1.10 Mål for forsyningsområdet

Forsyningsområdet (renovation) skal være i balance. Udgifter = indtægter. Pr. 1/1 2011 skylder Vesthimmerlands Kommune forsyningen ca. 6 mio. kr.

Byrådets mål er at gælden til forsyningsområdet er afviklet inden 2015, men afviklingen påbegyndes først i 2013.

2.2 Budgetstrategi

Fokusområde dokumentation er stadig nødvendigt, og målet er, at der fortsat arbejdes for at sikre god dokumentation i hele budgetprocessen, herunder overslagsårene i budgetbemærkningerne.

Fokusområde styring viser, at Vesthimmerlands Kommune er en proaktiv kommune, som vil udvikling på trods af den økonomiske situation.

Fokusområde dokumentation

Styringsinformationen skal registreres, og der skal opbygges dokumentation for budgetbeløbenes størrelse. Budgetforudsætninger, herunder pris og mængde, skal beskrives så nøjagtigt som overhovedet muligt – også for overslagsårene.

Fokusområde styring

Styring til budget 2012 sker indenfor tre områder:

- Fortsat konsolidering
- Fortsat rammestyring
- Rammebudgettering

2.2.1 Dokumentation

Målet i forhold til dokumentation er at gøre grunddata (pris og mængde) til en del af budgetbemærkningerne – også for overslagsårene. Der skal altså foreta-

¹ Marginaludgift: pris for en ekstra enhed. Indeholder kun variable omkostninger for den sidst tilkomne enhed.

Gennemsnitsudgift: samlet udgift delt med antal enheder. Indeholder både faste og variable omkostninger.

ges en nøje vurdering af, om overslagsår 2013-2015 skal dannes på baggrund af samme mængder som budget 2012. Overslagsårene skal dokumenteres på samme måde som selve budgetåret i budgetbemærkningerne.

Ved de månedlige mini-budgetopfølgninger bliver det mere tydeligt, hvilke budgetforudsætninger der skrider, hvis forventet forbrug afviger fra budget. Ethvert merforbrug skal begrundes. Det er på den måde meget lettere at følge forbruget.

Ledelsesinformationer giver øget mulighed for styring på mængder og ikke kun på udgifter. Ledelsesinformationssystemet LIS bliver udbygget løbende med flere typer rapporter til både politisk og administrativt niveau.

2.2.2 Styring på flere områder

Konsolidering er et vigtigt mål for Vesthimmerlands Kommune fremover. Den gennemsnitlige kassebeholdning efter kassekreditreglen skal være positiv og mindst 2 % af brutto drifts- og anlægsbudgettet (ca. 63 mio. kr.). Dette forudsætter budgetoverholdelse. Der gælder særlige forhold for 2012. Se afsnit 2.1.4.

Rammestyring. Fra og med 2011 får udvalgene en budgetramme, de skal overholde. Et eventuelt merforbrug vil fragå rammen i efterfølgende budgetår. Et eventuelt mindreforbrug vil tilgå rammen i efterfølgende budgetår. Se afsnit 2.1.8, 3.4 og 6.2. Rammestyring er en del af dialogbaseret aftalestyring. Dialogbaseret aftalestyring er både den økonomiske rammestyring og den udviklingsmæssige målstyring. Målstyringen er med til at udvikle kvaliteten af de kommunale ydelser i forhold til lokale behov og ønsker samt at fremme større grad af mangfoldighed. Tilsammen sikrer dialogbaseret aftalestyring sammenhæng mellem ressourcer og service.

Rammebudgettering. Fra 2012 er Vesthimmerland Kommune rammebudgetteret. Det enkelte udvalg får mulighed for prioritering indenfor egen ramme både i budgetprocessen og senere i driftsfasen. Se afsnit 3.1-3.3.

2.3 Tidsplan for budgetprocessen

	Fase	Tidsrum	Aktivitet	
1	Politisk drejebog til budget 2012-2015	13. apr. 2011	Økonomiudvalget behandler Politisk drejebog til budget 2012-2015	ØK
2	Pris og lønfremskrivning	13. apr. 2011	Økonomiudvalget træffer beslutning om Pris- og lønfremskrivningssatser.	ØK
3	Foreløbig budgetramme	13. apr. 2011	Økonomiudvalget udmelder foreløbig budgetrammer til udvalgene.	ØK
4	Politisk drejebog til budget 2012-2015	28. apr. 2011	Byrådet godkender Politisk drejebog til budget 2012-2015	BY
5	Budgetseminar	23. juni 2011	Præsentation af kommuneaftalen og diverse prognoser. Tre personer fra HovedMED deltager.	BY
6	Reguleret budgetramme	17. aug. 2011	Økonomiudvalget godkender de enkelte ændringer til foreløbig budgetramme, hvorfra reguleret budgetramme fremkommer.	ØK
7	Forhandlingsbudgetramme	17. aug. 2011	Økonomiudvalget fastlægger forhandlingsbudgetramme pr. udvalg. Heraf følger behov for nettoændringer af korrigeret basisbudget	ØK
8	Budgetorientering	2. sep. 2011	Byrådet orienteres om status på ny balance	BY
9	Prioritering indenfor rammerne	5.-7. sep. 2011	Alle fagudvalg prioriterer indenfor egen ramme (dvs. udvælger budgetreduktioner og ønsker).	UDV
10	Prioritering indenfor rammerne	14. sep. 2011	Økonomiudvalget prioriterer indenfor egen ramme	ØK
11	MED-hovedudvalg mødes med Økonomiudvalget	14. sep. 2011	MED-Hovedudvalg diskuterer budgettet med Økonomiudvalget som videregiver eventuelle bemærkninger til prioriteringsseminar	ØK
12	Indstiller til 1. behandling	14. sep. 2011	Økonomiudvalget behandler udvalgenes prioriteringer og udarbejder budgetforslag.	ØK
13	1. behandling	22. sep. 2011	Byrådet 1. behandler budget.	BY
14	Frist for hørings svar	Senest 23. sep. 2011	Alle høringsberettigede kan indsende hørings svar	MED
15	Politisk Prioriterings-seminar	29.-30. sep. 2011	Byrådet diskuterer udvalgenes prioritering indenfor egen ramme samt diskuteret anlæg.	BY
16	Endeligt totalbudget	5. okt. 2011	Økonomiudvalget tager beslutning om udarbejdelse af eventuelt ændringsforslag til budget 2012 på baggrund af politisk prioriteringsseminar. Økonomiudvalget behandler takstkatalog	ØK
17	2. behandling	13. oktober 2011	Byrådets 2. behandling af budget 2012 – budgetvedtagelse. Byrådet godkender takstkatalog.	BY

3. Budgetrammen

- **Rammebudgettering** (budgetlægning) for udvalg betyder, at udvalgene i budgetlægningsfasen får en budgetramme, som udvalget selv kan fordele. Aktivitetsændringer skal holdes indenfor egen ramme.
- **Rammestyring** (drift) for udvalg betyder, at udvalget får en bevilling, som skal dække alle aktiviteter i løbet af året. Bevillingen har en fast størrelse. Der kan blive behov for effektivisering eller omlægning af aktivitetsniveauet for at opretholde serviceniveauet

Fra 2012 er udvalgene rammebudgetteret. Fordelen ved rammebudgettering er, at den understøtter stram udgiftsstyring og gør det muligt at foretage prioritering af de samlede ressourcer.

Fra 2011 er udvalgene rammestyret. Rammestyring for udvalg betyder i princippet det samme som rammestyring for en institution. Dialogbaseret aftalestyring består af både rammestyring og målstyring.

Udvalget får en bevilling = budgetramme, og den skal dække al drift. Der er som udgangspunkt ikke mulighed for at få kassefinansierede tillægsbevillinger.

Efterfølgende (side 13-14) er vist en figur, der skal illustrere de forskellige niveauer i bevilling og "pose penge" princippet. Herefter (side 15) kommer en figur der illustrerer de forskellige budgetrammer i budgetprocessen.

3.1 Rammebudgettering på driftsbudgettet

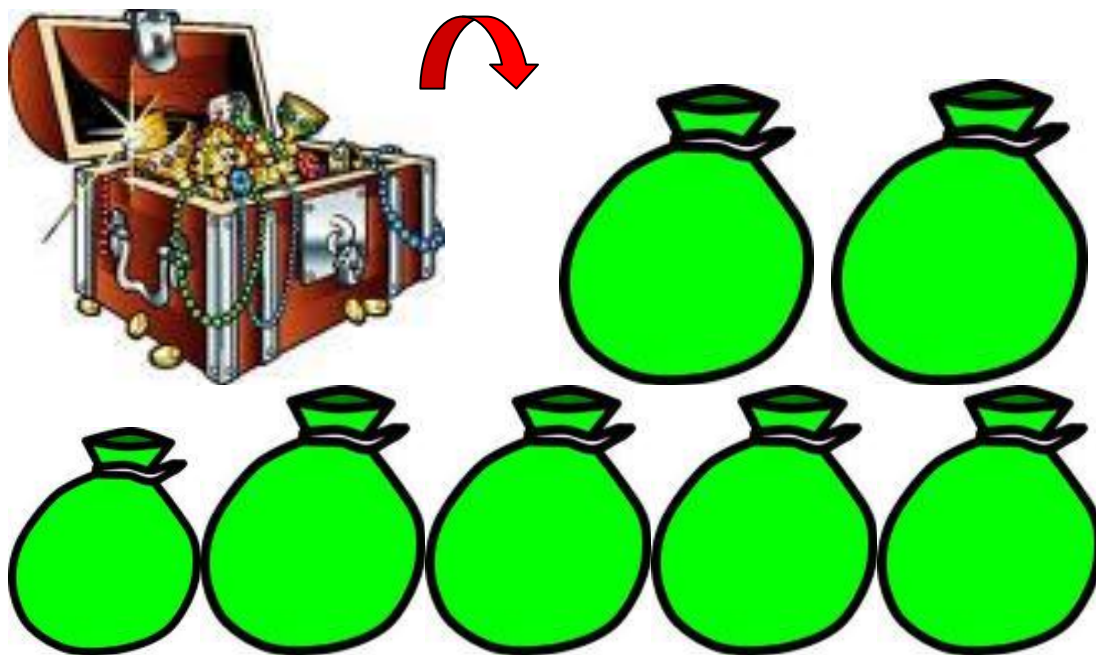
Budgetrammen reguleres flere gange i løbet af budgetprocessen. Der er derfor mange forskellige budgetrammer, som skal holdes adskilt.

Begrebet basisbudget forsvinder. Budgetrammerne sikrer ikke 100 % uændret serviceniveau.

BYRÅDET

Budgetfasen: Byrådet fordeler endelig bevillingsramme til udvalg og fastlægger serviceniveau. Udvalgets bevillingsramme = udvalgets pose penge.

Driftsfasen: Byrådet godkender alle tillægsbevillinger

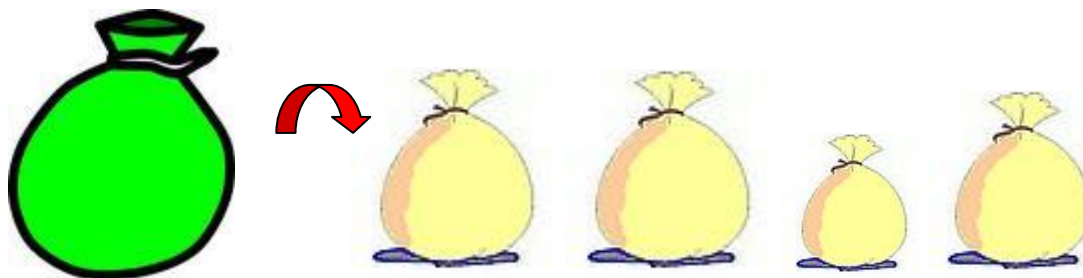

UDVALGET

Bevillingsrammen (den grønne pose) = Summen af udvalgets BUDGETRAMMER = Summen af udvalgets poser penge (de gule poser)

Budgetfasen: Udvalget fordeler bevillingsrammen (den grønne pose) i ”gule pose penge” til hvert område.

Driftsfasen: Udvalget godkender omplaceringer mellem poserne af penge. Forvaltningen og udvalget aftaler selv vilkår for hvilken type af omplaceringer indenfor udvalgets bevilling udvalget skal godkende eller orienteres om. Aftalen skal ses i sammenhæng med dialogbaseret aftalestyring.

FORVALTNINGEN:

Summen af budgetrammer (de gule poser) + posen fra Økonomiudvalget vedrørende konto 6 = Summen af forvaltningens pose penge

Budgetfasen: Forvaltningen udarbejder budgetalternativer. Fordeler udvalgets pose penge pr. område (de gule poser) til hver institution/budgetansvarlig (de brune poser) på området

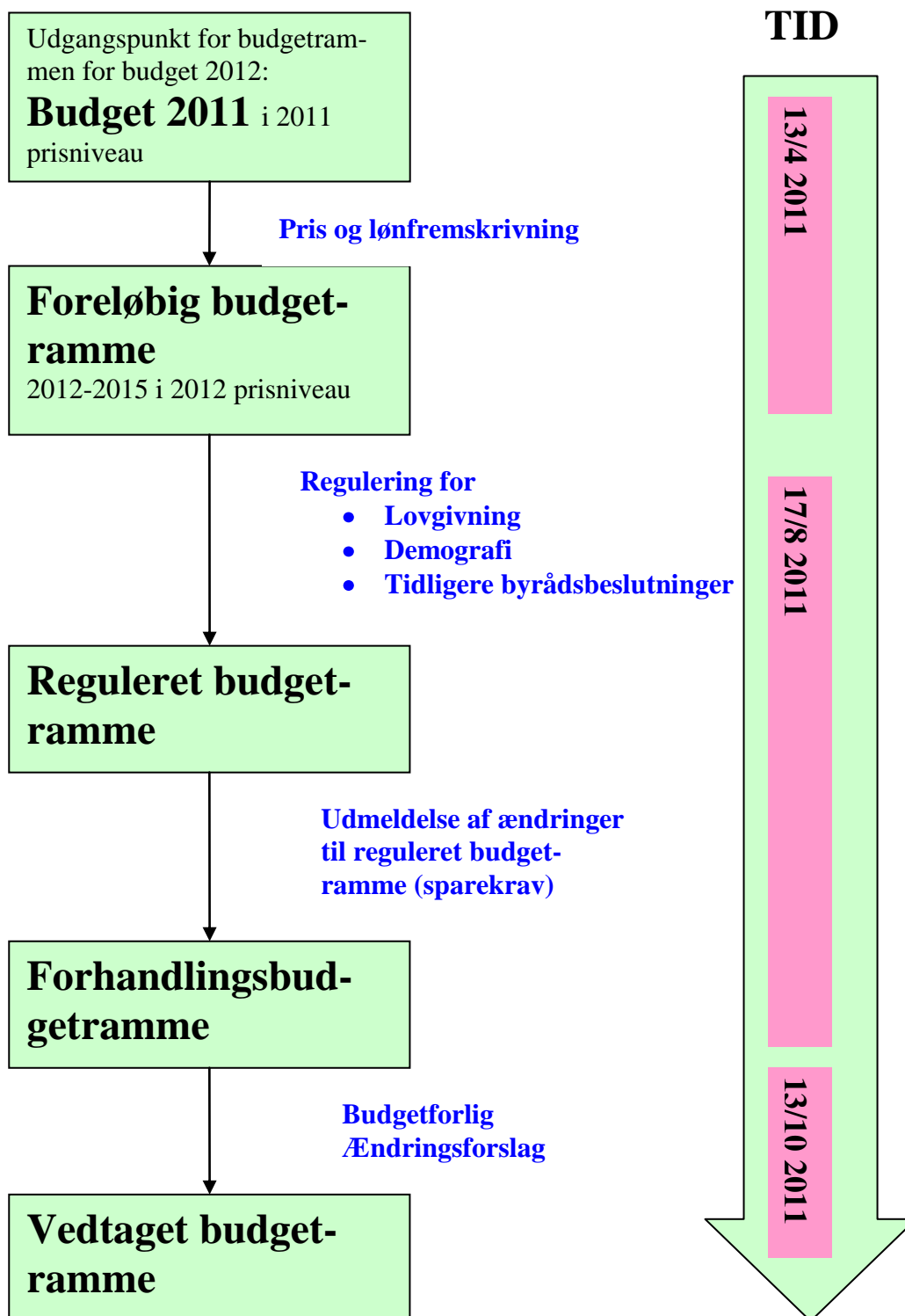
Driftsfasen: Forvaltningen omplacerer indenfor hver gul pose penge. Forvaltningen og udvalget aftaler selv vilkår for hvilken type af omplaceringer indenfor udvalgets bevilling udvalget skal godkende eller orienteres om. Aftalen skal ses i sammenhæng med dialogbaseret aftalestyring.

BUDGETANSVARLIG INSTITUTIONSLEDER

Driftsfasen: Leder fordeler posen med penge mellem egne udgiftsområder, f.eks. løn, indvendig vedligehold, undervisningsmidler, øvrigt.

3.1.1 Udgangspunktet for budgetrammen 2012

I budgetårene 2007-2011 har udgangspunktet for budgettet været overslagsåret fra tidligere års budget. I budget 2011 var udgangspunktet således overslagsår 2011 fra budget 2010.

Tidligere har Vesthimmerland Kommune ikke haft tradition for en grundig behandling af ændringer i overslagsårene. Derfor ændres udgangspunktet for budgetrammen 2012 til at være budget 2011. Dette budgetår har gennemgået en grundig politisk behandling i modsætning til overslagsår 2012 i budget 2011.

Da de fleste områder ikke har aktivitetsændringer mellem årene er ændringen stort set uden betydning. Ændringen får kun betydning for de områder, der har aktivitetsændringer (pris eller/og mængde), som ikke er omfattet af ny lovgivning og demografi (Se afsnit 3.2.3).

3.1.2 Foreløbig budgetramme pr. udvalg

På Økonomiudvalgsmøde den 13. april 2011 beslutter Økonomiudvalget satser for pris- og lønfremskrivning. Udvalgene får lønfremskrivning og pridfremskrivning på overførsler tildelt udvalgets rammen. Fremskrivningen for øvrige arter placeres i en pulje, som Økonomiudvalget fordeler helt eller delvist den 17. august 2011.

3.1.3 Reguleret budgetramme pr. udvalg

Budgetrammen bliver kun ændret ved ændret aktivitetsniveau, som skyldes ændringer i demografi eller ny lovgivning. Reguleringer skal godkendes af Økonomiudvalget den 17. august 2011.

Den foreløbige budgetramme for budgetårene 2012-2015 bliver reguleret for følgende:

- Lov og cirkulæreprogrammet
 - Reguleringer i bloktilskud
 - Specielle forhold i kommuneaftalen/regionsaftalen
- Demografi
- Tidligere byrådsbeslutninger
- Mulighed for fordeling af pridfremskrivningspuljen.
- Overførsel af budget mellem udvalg

Forvaltning beregner de økonomiske konsekvenser af ny lovgivning særskilt. Der vil maksimalt kunne reguleres for DUT² kompensationen. Hvis udgiften er større end DUT kompensationen, skal merudgiften medtages som et ønske.

De ændringer, som **ikke** kan henføres til ny lovgivning, demografi og tidligere Byrådsbeslutninger – skal til budget 2012 medtages som budgetalternativer. Det kan f.eks. være:

- KKR aftaler
- Det specialiserede socialområde (nulvækst)
- Løn ud over almindelig lønfremskrivning
- Andre overførsler med mindre de er en del af kommuneaftalen

Det enkelte udvalg får stadig mulighed for at indarbejde de tidligere uafviselige aktivitetsændringer. Ændringen består i, at udvalget som udgangspunkt selv skal finansiere dem.

3.1.4 Forhandlingsbudgetramme pr. udvalg

Økonomiudvalget fordeler forhandlingsrammer den 17. august 2011. Ved udmelding af forhandlingsbudgetramme vil Økonomiudvalget tage udgangspunkt i reguleret budgetramme og korrigeret for følgende:

- Ændringer på indtægtssiden (skatteindtægter, bloktilskud mv.)
- Ønske om ændret konsolidering
- Ønske om ændret anlægsbudget

Når Økonomiudvalget har udmeldt forhandlingsbudgetrammer for budgetårene 2012-2015 fremkommer nettoændringer til hvert udvalg. Hvert udvalg skal finde nettoændringer ved valg af budgetalternativer.

3.2 Ændringer i budgetrammen – katalog med budgetalternativer

Når Økonomiudvalget har meldt forhandlingsbudgetrammen ud, kan fagudvalget se, hvor meget budgettet skal reguleres med. Hvor mange besparelser skal udvalget finde og hvilke ønsker bliver der plads til?

For at få et samlet overblik over alle ønskerne til drift og anlæg samt forslagene til besparelser udarbejder forvaltningerne et katalog med budgetalternativer.

² DUT: Ved ny lovgivning beregner Indenrigs- og Sundhedsministeriet den samlede udgiftsændring for kommunerne samlet set. Kommuner bliver kompenseret for udgiftsændringer via bloktilskuddet til kommunerne. Vesthimmerlands Kommunes andel af kommunernes bloktilskud er cirka 0,7 %. Den reelle udgiftsændring kan være både større og lavere end DUT kompensationen. Udvalgets budgetramme bliver reguleret i forhold til kommunes eget serviceniveau på området.

Definition af budgetalternativ

En konkret beskrivelse af, hvordan og hvor meget nettoudgiftsniveauet på et givent område kan ændres i forhold til det udgiftsniveau, der foreligger i korrigeret budgetramme. Et budgetalternativ kan indeholde justeringer af servicegraden op og ned. Et budgetalternativ kan have karakter af et "skal" ønske

Et budgetalternativ indeholder ét af følgende:

- Ønske til drift – øget serviceniveau
- Ønske til anlæg – øget service(niveau)
- Besparelse – sænket serviceniveau
- Effektiviseringer – uændret serviceniveau

Det er forvaltningernes eget ansvar, at kataloget med budgetalternativer har en sådan størrelse, at der er en reel politisk mulighed for prioritering. Hvis et udvalg har mange ønsker, der har karakter af "skal-ønsker", skal udvalget finde tilsvarende flere besparelser eller effektiviseringer.

3.3 Vedtaget budgetramme pr. udvalg

Som udgangspunkt får udvalgene forhandlingsbudgetrammen, som udmeldt af Økonomiudvalget den 17. august 2011. Under selve budgetforliget kan Byrådet vælge at flytte beløb mellem udvalgene eller mellem udvalg og kassen. Størrelsen af anlæg kan også ændres i forhold til den udmeldte anlægsramme 17. august 2011.

Som det fremgår af afsnit 6, kan det enkelte udvalg efter budgetvedtagelsen flytte midler indenfor eget udvalgsområde. Der bør som udgangspunkt ikke omplaceres mellem områder der er henholdsvis indenfor og udenfor rammen for serviceudgifter³.

3.4 Styring af driftsbudget

Det er kun i helt ekstraordinære tilfælde, at der kan søges om kassefinansierede tillægsbevillinger. Det skal være helt ekstraordinært og uden realistisk mulighed for udvalget selv at dække merforbruget. Eksempler på ekstraordinære tilfælde:

- Finanskrisen: ekstraordinær vækst i regional/lokal arbejdsløshed. Her vil tilgangen til Beskæftigelsesudvalgets ydelser stige, samtidig med at det bliver ekstraordinært svært at få folk i beskæftigelse.

³ Rammen for serviceudgifter er i store træk nettodriftsudgifter eksklusiv overførsler til personer.

- Ekstraordinære anbringelsessager som enkeltsag, hvor udvalget anbringer flere børn på én sag.

Der vil f.eks. **ikke** blive givet tillægsbevilling i følgende type sager:

- Merforbrug på baggrund af ikke udmøntede besparelser
- Mer- eller mindreforbrug på baggrund af mindre aktivitetsændringer. Se dog ekstraordinære tilfælde ovenfor.
- Udvalgsbeslutninger om aktivitetsstigninger.

Det enkelte udvalg kan få tillægsbevillinger på baggrund af Midtvejsregulering. Samlet set skal indtægtsbevilling og udgiftsbevilling gå i nul. Ovennævnte vilkår for regulering i budgetrammen via tillægsbevillinger gælder når budgettet er vedtaget – altså i budgetåret.

Der tages stilling til den bevillingsmæssige situation i forbindelse med godkendelse af halvårsregnskabet. Det enkelte udvalgs bevilling kan blive justeret i op og nedadgående retning.

3.5 Styring af anlægsbudget

Anlæg er undtaget fra rammestyring. Budgetansvaret for anlæg er hos fagforvaltningen. Hvis der ved afslutning af et anlægsprojekt er et mer- eller mindreforbrug dækkes dette af kassen. Det betyder, at et merforbrug på anlæg ikke skal dækkes ind af reduktion af drift. Løbende budgetopfølgning på anlæg er derfor yderst vigtigt. For at sikre budgetansvaret henvises der til Regulativ for økonomistyring, hvor der udarbejdes et særskilt bilag om anlæg.

Opmærksomhed på overholdelse af anlægsbudgetter er derfor særdeles vigtige. I den månedlige budgetopfølgning skal der også afrapporteres på anlægsprojekter. Ved anlæg kan der opstå uforudselige og ustyrbare merudgifter. Det kan f.eks. være i forbindelse med en storm, særlige jordbundsforhold og hård vinter. Der skal søges bevilling ved forventet merforbrug på anlæg hurtigst muligt.

4. Nøgledatoer i budgetprocessen

I budgetprocessen er der en lang række tidspunkter, som er helt centrale. Hele budgetprocessen er her beskrevet meget kort.

4.1 Udmelding af foreløbig budgettramme den 13. april 2011

På Økonomiudvalgsmødet den 13. april 2011 bliver fremskrivningsprocenterne fastsat. På samme møde udmelder Økonomiudvalget de foreløbige budgetrammer pr. udvalg. Udgangspunktet for de foreløbige budgetrammer er budget 2011 korrigeret med den valgte pris- og lønfremskrivning. Økonomiudvalget placerer udvalgte arters prisfremskrivning i central pulje til mulig senere fordeling (den 17. august 2011).

4.2 Budgetseminar den 23. juni 2011

Medio juni forventes kommuneaftalen mellem regeringen og KL at foreligge. På seminaret vil de væsentligste konsekvenser heraf blive gennemgået. Den nye budgetprocedure bliver gennemgået.

Et vigtigt grundlag for ændringer til den foreløbige budgettramme på grund af demografi er diverse prognoser. Nedenfor er en oversigt over hvilke områder, administrationen udarbejder prognoser om ændringer.

Befolkningsprognosen

- Vigtigt input til valg af selvbudgettering vedr. indtægtssiden.
- Grundtilskud til sundhedsvæsen

Skoleprognosen:

- Dagplejen
- Børnehaver/LBO/SFO
- Folkeskolen

Ældreprognosen:

- Hjemmeplejen
- Sygeplejen
- Plejecentre
- Aktivitetsbestemt kommunal medfinansiering af sundhedsvæsenet

Indtægtsprognosen

- Statsgarantien
- Centrale tilskud

På mødet vil der være en overordnet politisk investeringsplanlægning – primært for anlæg.

I budgetseminaret deltager tre personer fra Hoved-MED.

4.3 Udmelding af forhandlingsbudgettramme den 17. august 2011

Økonomiudvalget holder møde den 17. august 2011 med to punkter vedr. budget: 1) godkendelse af ændringer til foreløbig budgettramme og 2) udmelding af forhandlingsbudgettramme.

1) Godkendelse af ændringer til foreløbig budgettrammen: reguleret budgettramme

Økonomiudvalget vil konkret tage stilling til hver ændring til budgettrammen som følge af ny lovgivning, demografi og tidligere byrådsbeslutninger. Herved fremkommer det korrigerede budgettramme. Se 3.1.3.

Økonomiudvalget kan her vælge at uddele puljen med prisfremskrivning til de enkelte udvalg – helt eller delvist.

2) Udmelding af forhandlingsbudgettramme

Økonomiudvalget udmelder forhandlingsbudgettrammen pr. udvalg. Målet for forhandlingsbudgettrammen er, at budgettrammen opfylder Økonomiudvalgets overordnede mål med budgettet:

- Konsolidering
- Afdrag på gæld
- Skattefinansieret anlæg

Ved udmelding af forhandlingsbudgettrammen fremkommer udvalgenes behov for nettokorrekationer som differencen mellem reguleret og forhandlingsbudgettramme.

4.4 Budgetorientering den 2. september 2011

Nærmere program for budgetorienteringen fastsættes senere, men vil bl.a. indeholde en orientering om halvårsregnskab.

4.5 Udvalgenes prioritering indenfor egen ramme – 5.-7. september + 14. september 2011

Når Økonomiudvalget har udmeldt forhandlingsbudgetrammen skal udvalget prioritere indenfor egen ramme. Til disse møder har forvaltningerne udarbejdet et katalog med budgetalternativer.

4.5.1 Høring

Formålet med høring er, at politikerne gerne vil høre de høringsberettigedes mening om budgetalternativer, der vedrører deres interesseområde. En høringsret er et tilbud om mulighed for indflydelse på budgettet. De høringsberettigede er ikke forpligtigede til at afgive høringssvar. Beslutningskompetencen forbliver hos Byrådet, og Byrådet bestemmer selv, hvor stor vægt det vil tillægge høringssvarene.

Den enkelte forvaltning har ansvaret for at udsende de udvalgte budgetalternativer i høring hos de høringsberettigede.

De høringsberettigede er :

- Ældrerådet
- Handicaprådet
- Skolebestyrelser
- Forældrebestyrelser i børnehaver og dagplejen
- LokalMED, ForvaltningsMED og HovedMED
- Landsbyudvalget
- Folkeoplysningsudvalget

4.6 Økonomiudvalget indstiller til første behandling af budget den 14. september 2011

Økonomiudvalget udarbejder et budgetforslag og indstiller dette til Byrådet. Med mindre der kommer ændringsforslag senere i processen, så bliver budgettet fra 1. behandlingen vedtaget. Et budgetforlig er et ændringsforslag.

4.7 Første behandling af budget 2012-2015 den 22. september 2011

Ved første behandling af budget 2012 skal Byrådet behandle Økonomiudvalgets budgetforslag. Udgangspunktet for budgetforslaget vil være forhandlingsbudgetrammen, som Økonomiudvalget har meldt ud, samt et anlægsbudget svarende til den økonomiske politik (se. 2.1.3).

Byrådets konkrete prioritering indenfor driftsrammerne og anlægsrammerne vil først foregå til prioriteringsseminaret.

4.8 Prioriteringsseminar den 29.-30. september 2011

Det samlede Byråd vil diskutere de enkelte udvalgs forslag til, hvordan balance i udvalgets forhandlingsbudgettramme kan opnås.

Økonomisk Forvaltning vil til prioriteringsseminaret lave en oversigt over alle hørings svar, så disse kan indgå i beslutningsprocessen.

På mødet vil der være en prognose for selvbudgettering, som kan sammenholdes med den udmeldte statsgaranti. Hermed vil der være et endeligt overblik over balancen i budgettet. Her vil provstiets indstilling til kirkeskatten foreligge.

Det afsatte anlægsbudget skal fordeles på udvalg og konkrete anlægsprojekter.

Prioriteringsseminaret skal som udgangspunkt resultere i et budgetforlig.

4.9 Vedtaget budget 2. behandling af budget den 13. oktober 2011

Den 13. oktober 2011 godkender Byrådet et budget for 2012-2015. Budgettet er først formelt vedtaget på dette møde, selv om der er indgået budgetforlig tidligere.

Det vedtagne budget er opdelt i budgettrammer = bevillinger til de enkelte udvalg. Se figuren med poser penge i afsnit 3.1.

5. Budgetopfølgning/orientering

Kommunen har opbygget en kultur, hvor budgetoverholdelse er en selvfølge. Denne kultur skal fastholdes.

Budgetopfølgningsarbejdet har hidtil været fordelt på :

- Screening af budgetforudsætninger
- Tema budgetopfølgning
- Politisk budgetopfølgning
- Månedlig budgetorientering

I 2011 bliver budgetopfølgningsarbejdet ændret af, at Folketinget den 26.februar 2011 har vedtaget lov nr. L 156 om aflæggelse af halvårsregnskab. Det betyder, at der pr. 30. juni 2011 skal laves et halvårsregnskab samt et forventet helårsregnskab – altså med andre ord en meget nøje budgetopfølgning pr. 30. juni 2011. Halvårsregnskabet skal godkendes i Byrådet den 22. september 2011.

På Økonomiudvalgs mødet den 9. februar 2011 (punkt 17) godkendte Økonomiudvalget:

- At de politiske budgetopfølgninger pr. 30. april og 31. august erstattes af en detaljeret budgetopfølgning pr. 30. juni i forbindelse med udarbejdelse af halvårsregnskab.
- At der udarbejdes mini-budgetopfølgninger hver måned og at denne mini-budgetopfølgning (evt. suppleret med genopretningsplan) fremlægges i Økonomiudvalget, når fagudvalgene har taget stilling til den.
- At budgetscrening og temabudgetopfølgningerne bliver en integreret del af de månedlige mini-budgetopfølgninger.

Fremover vil der være følgende typer budgetopfølgninger:

- Politisk budgetopfølgning (halvårsregnskab)
- Månedlig mini-budgetopfølgning (evt. suppleret med genopretningsplan)
- Kvartalsvise budgetopfølgninger på foranstaltninger
- Screening af regnskab og budget

Hver type budgetopfølgning præsenteres nedenfor. Afsnit 5.5 omhandler budgetafvigelse. I afsnit 5.6 vises en samlet tidsplan for budgetopfølgningerne.

Disse retningslinjer for budgetopfølgning gælder også for regnskabsår 2011.

5.1 Politisk budgetopfølgning

Byrådet bliver den 22. september 2011 præsenteret for en politisk budgetopfølgning opgjort pr. 30. juni 2011 (halvårsregnskab).

En politisk budgetopfølgning er det mest nøjagtige skøn på forventet regnskab, men samtidig også den mest arbejdskrævende.

En politisk budgetopfølgning bliver behandlet i fagudvalget inden behandling i Økonomiudvalget og Byrådet.

5.2 Månedlig mini-budgetopfølgning

De månedlige budgetorienteringer i 2011 opkvalificeres, så de får karakter af en mini-budgetopfølgning – dels som følge af, at de månedlige budgetorienteringer er fuldt ud indarbejdet og dels som følge af, at Økonomisk Forvaltning er i gang med at introducere en detaljeret regnearksmodel til understøttelse af LIS-rapporterne. Denne model gør, at der relativt hurtigt kan laves automatiske udtræk fra økonomi- og lønsystemet til brug for arbejdet med LIS-rapporterne.

For at sikre validiteten i minibudgetopfølgningerne bliver disse behandlet i fagudvalgene inden de fremlægges i Økonomiudvalget. Fagudvalgene skal supplere minibudgetopfølgningerne med en genopretningsplan, hvis det er relevant. Genopretningsplanen skal fremlægges for Økonomiudvalget sammen med budgetopfølgningen.

5.3 Kvartalsvis budgetopfølgning på foranstaltninger

Med hensyn til foranstaltninger for børn, unge samt voksne handicappede blev der i Økonomaftalen for 2010 bestemt, at kommunerne hvert kvartal skal udarbejde oversigter over den økonomiske udvikling på socialområdet med henblik på at overholde budgettet. Disse oversigter skal fortsat udarbejdes og indsendes til Indenrigs- og Sundhedsministeriet efter godkendelse i Byrådet. De berørte udvalg er Sundhedsudvalget, Socialudvalget og Børn og Skoleudvalget.

5.4 Screening af regnskab og budget

I januar måned behandler fagudvalgene en regnskabsscreening, som efterfølgende bliver behandlet i Økonomiudvalget.

Først på året gennemgår forvaltningen budgetforudsætningerne. I februar måned får fagudvalgene en screening på om budgetforudsætningerne holder.

Budgetscreeningerne behandles efterfølgende i Økonomiudvalget i februar måned.

5.5 Budgetafvigelser

Den økonomiske styring skal sikre, at afvigelser i budgetforudsætninger hurtigst muligt registreres og rapporteres til det politiske system. Det drejer sig om rettidig omhu. Se afsnit 6.2 for overførsler mellem budgetårene.

5.4 Tidsplan for budgetopfølgning/orientering

	Fase	Tidsrum	Udvalg
1	Januar minibudgetopfølgning	14.-16. marts 2011	UDV
2	Januar minibudgetopfølgning	23. marts 2011	ØK
3	Februar minibudgetopfølgning	4.-6. april 2011	UDV
4	Februar minibudgetopfølgning	13. april 2011	ØK
5	Marts minibudgetopfølgning 1. kvartal foranstaltninger	9.-11. maj 2011	UDV
6	Marts minibudgetopfølgning 1. kvartal foranstaltninger	18. maj 2011	ØK
7	1. kvartal foranstaltninger	26. maj 2011	BY
8	April minibudgetopfølgning	6.-8. juni 2011	UDV
9	April minibudgetopfølgning	15. juni 2011	ØK
10	Maj minibudgetopfølgning 2. kvartal foranstaltninger	8.-10. august 2011	UDV
11	Maj minibudgetopfølgning 2. kvartal foranstaltninger	17. august 2011	ØK
12	2. kvartal foranstaltninger	25. august 2011	BY
13	Orientering om halvårsregnskab	30. august 2011	ØK
14	Orientering om halvårsregnskab	2. september 2011	BY
15	Halvårsregnskab	5. - 7. september 2011	UDV
16	Halvårsregnskab	14. september 2011	ØK
17	Halvårsregnskab	22. september 2011	BY
18	August minibudgetopfølgning	26.-28. september 2011	UDV

19	August minibudgetopfølgning	5. oktober 2011	ØK
20	September minibudgetopfølgning 3. kvartal foranstaltninger	7.-9. november 2011	UDV
21	September minibudgetopfølgning 3. kvartal foranstaltninger	16. november 2011	ØK
22	3. kvartal foranstaltninger	24. november 2011	BY
23	Oktober minibudgetopfølgning	5.-7. december 2011	UDV
24	Oktober minibudgetopfølgning	14. december 2011	ØK
25	Regnskabsscreening	Januar 2012	UDV
26	Regnskabsscreening	Januar 2012	ØK
27	Budgetscreening	Februar 2012	UDV
28	Budgetscreening	Februar 2012	ØK

6. Bevillinger

6.1 Bevillingsniveau

Bevillingsmyndigheden for budget 2012 er Byrådet. Dette er udtryk for, at alle dispositioner over kommunens ressourcer må have hjemmel i en beslutning truffet af Byrådet.

Bevillingsniveau er udtryk for det detaljeringsniveau, hvorpå Byrådet træffer beslutning om meddelelse af bevillinger for budget 2012. Bevillinger er Byrådets bemyndigelse til bevillingsmodtageren til at afholde udgifter og oppebære indtægter i overensstemmelse med de beløbsmæssige og materielle vilkår, hvorunder bevillingerne er givet.

Den enkelte budgetansvarliges disponering over de vedtagne bevillinger skal foregå i overensstemmelse med reglerne i Vesthimmerlands Kommunes Regulativ for økonomistyring. For en nærmere beskrivelse af bevillingsbegrebet, bevillingsafgivelse og bevillingstyper henvises til "Budget- og regnskabssystem for kommuner" og afsnit 8. Reglen medfører bl.a. at alle eksternt finansierede projekter skal godkendes i Byrådet inden igangsætning.

6.1.1 Driftsbevilling

En bevilling meddeles på udvalgsniveau undtagen finansielle bevillinger (se afsnit 6.1.3). Bevillingen er ét-årig og bortfalder ved regnskabsårets udgang. Forvaltningen og det enkelte udvalg aftaler selv vilkår for hvilken type af omplaceringer indenfor udvalgets egen bevilling, udvalget skal godkende eller orienteres om. Aftalen skal ses i sammenhæng med dialogbaseret aftalestyring.

Budgetomplaceringer indenfor fagudvalget skal ikke behandles i Byrådet. Budgetomplaceringer mellem udvalg skal behandles som tillægsbevillinger i begge fagudvalg, Økonomiudvalget og i Byrådet. Undtaget behandling i Økonomiudvalget og Byrådet er fordeling af Økonomiudvalgets centrale puljer, f.eks. barselspuljen.

Styrelsesloven § 40 giver mulighed for at lave neutrale budgetomplaceringer mellem udvalg med godkendelse i Økonomiudvalget. I dag siger kommunens styrelsesvedtægt, at sådanne budgetomplaceringer skal godkendes i Byrådet. Forvaltningen vil senere fremsætte forslag om at ændre kommunens styrelsesvedtægt, så denne mulighed kan anvendes.

Som naturlig følge af, at udvalgene er rammestyrer i 2012 har kommunen nettobevillinger (dranst 1 og 2).

En nettobevilling vil sige, at Byrådet alene tager bevillingsmæssig stilling til størrelsen af nettoudgifterne, dvs. fratrukket indtægter. Bevillingshaveren (udvalget) vil derfor kunne anvende eventuelle indtægter (sponsorindtægter, reklameindtægter), der ligger ud over det budgetterede, til en forøgelse af udgifterne inden for samme bevillingsområde uden på forhånd at skulle indhente en tillægsbevilling i Byrådet. Projekter med midler fra EU, ministerier eller fonde på over 50.000 kr. skal dog fortsat behandles politisk.

Takster og gebyrer afspejles i det budget, der godkendes den 13. oktober 2011 i Byrådet.

Udbetalingsterminerne for de i årsbudgettet optagne tilskud til foreninger mv. er som hovedregel kvartalvis udbetaling, når andet ikke er bestemt ved lov eller fremgår af andet regelsæt. Økonomichefen kan undtagelsesvis dispensere herfra.

6.1.2 Anlægsbevillinger og rådighedsbeløb

Nettorådighedsbeløb meddeles pr. udvalgsområde (dranst 3). Anlægsbevilling søges særskilt for det enkelte projekt. Der kan undtagelsesvis gives en rammebevilling til anlægsprojekter, der opfylder følgende betingelser:

- Er af beløbsmæssigt mindre omfang
- Er nært beslægtede, dvs. af samme projekttype
- Enten alle afsluttes indenfor det pågældende budgetår eller udgør veldefinerede projekter.

De på årsbudgettet indeholdte rådighedsbeløb er uden bevillingsmæssig funktion. Anvendelsen af rådighedsbeløb forudsætter således, at der er meddelt særskilt anlægsbevilling til det enkelte anlægsprojekt og at rådighedsbeløbet er frigivet. Uforbrugte rådighedsbeløb bortfalder ved regnskabsårets udgang.

Anlæg til indvendig vedligeholdelse og anlæg til asfalt bliver frigivet i forbindelse med godkendelsen af endeligt budget.

6.1.3 Finansielle bevillinger

De finansielle bevillinger afgives som bruttobevillinger. For renter, tilskud, udligning, skatter m.v. (Hovedkonto 07) fastsættes 5 bevillinger:

- Renteudgifter og -indtægter på hovedkonto 7 (funktion 07.22.05 – 07.55.76)
- Afdrag på udlån – kreditsiden (funktion 8.32.20-8.32.27)
- Afdrag på optagne lån – debetsiden (8.55.63 – 8.55.78)
- Tilskud og udligning samt refusion af købsmoms (funktion 7.62.80 – 7.65.87)
- Skatter (funktion 7.68.90 – 7.68.96)

For balanceforskydninger (hovedkonto 08) hvor der er knyttet en bevillingsmæssig funktion, fastsættes bevillingsniveauet til hovedfunktion.

6.2 Overførsel af bevillinger mellem budgetår

Rammestyling af udvalg medfører naturligt, at der er overførsel af det samlede mer- og mindreforbrug for udvalget til efterfølgende budgetår.

Overførselsadgangen dækker alle områder, med mindre Byrådet bestemmer noget andet i forbindelse med godkendelse af overførsler i marts - maj 2012. I marts bliver institutionsoverførsler behandlet og i maj bliver forvaltningsoverførsler behandlet.

Institutioner omfattet af Rammeaftalen har ikke overførselsadgang. De har mulighed for at deponere underskud og overskud efter regler i Rammeaftalen. I praksis svarer det til overførselsadgang.

7 Primære kommunale indtægtskilder

Vesthimmerlands Kommunes indtægter stammer fra henholdsvis:

- Indkomstskat
- Grundskyld⁴
- Selskabsskat
- Mellemkommunal udligning
- Generelle tilskud
- Særtilskud

Kommunen kan frit fra år til år vælge mellem to forskellige budgetmetoder på udlignings- og skattesiden, nemlig:

- **Selvbudgettering:** Kommunen budgetterer såvel skattegrundlaget som andel af statstilskud, udligning af beskatningsgrundlag mv. Det endelige resultat opgøres 3 år efter budgetåret – altså i 2015. Hvis resultatet viser et overskud tilfalder det kommunekassen. Er der underskud, skal det indbetales til staten.
- **Statsgaranti:** Kommunen kan ved budgetlægningen vælge et statsgaranteret udskrivningsgrundlag til grund for skatteudskrivningen (og dermed også tilskud og udligning). Ved valg af statsgaranti vil kommunekassen ikke blive påvirket, når det endelige resultat opgøres tre år efter budgetåret. Et overskud eller underskud påvirker alene statskassen.

Den mellemkommunale udligningsordning indeholder to elementer af interesse for Vesthimmerlands Kommune – Landsudligningen og en tilskudsordning for særligt ugunstigt stillede kommuner. Udligningssystemet er baseret på en netoudligningsmetode. Der beregnes et strukturelt over- eller underskud, der kan betegnes som et udtryk for kommunens samlede økonomiske situation, hvor der er taget hensyn til både udgiftsbehov og beskatningsmuligheder. De generelle tilskud, der udgør den resterende del af bloktilskuddet, fordeles efter befolkningstal.

Endeligt findes en pulje med midler til særligt vanskeligt stillede kommuner. Midlerne fordeles af Indenrigs- og Sundhedsministeriet efter ansøgning. Ministeriet udmelder sædvanligvis fordelingen ultimo august. Vesthimmerlands Kommune har de senest år fået 18-20 mio. kr. I overslagsår 2012 er der budgetteret med 17 mio. kr.

Til Økonomiudvalgsmødet den 17. august 2011 vil statsgarantien være klar. Der vil foreligge en analyse om valgmulighederne: statsgaranti eller selvbudgettering. Denne analyse og indtægtsprognosen vil kunne blive justeret helt

⁴ Hvis der kommer en omlægning af grundskyld vil kommunen blive kompenseret fuldt for provenutabet.

frem til Byrådets 2. behandling af budgettet. Til budgetorienteringen den 2. september 2011 foreligger der svar vedr. tilskud og statsgaranti.

8 Hvad siger styrelsesloven om budgetprocessen?

Det er primært Styrelseslovens § 38 der fastlægger vilkår for budgetprocessen.

Styrelseslovens §38:

” Økonomiudvalgets forslag til årsbudget og flerårige budgetoverslag skal undergives to behandlinger i Byrådet med mindst 3 ugers mellemrum.

Stk. 2. Ved anden behandling undergives forslaget til årsbudget og flerårige budgetoverslag Byrådets drøftelse og beslutning. ...”

Årsbudgettet skal omfatte samtlige driftsposter og anlægsposter samt kapitalbevægelser, som vedrører det pågældende budgetår. Der skal være balance mellem indtægter og udgifter på årsbudgettet. Balancen tilvejebringes ved forhøjelse eller nedsættelse af den kommunale indkomstskat, medmindre Byrådet vedtager at tilvejebringe balancen på anden måde. Dette kan f.eks. være ved en beslutning om, at kassebeholdningen skal reduceres eller at en eventuel låneadgang skal udnyttes. Byrådet kan også opnå ligevægt mellem indtægter og udgifter ved at beslutte en nedsættelse af udgifterne. Reservation af beløb til dækning af eventuelle tillægsbevillinger må ske ved, at der budgetteres med en kassebeholdning af den fornødne størrelse.

Budgettet skal være umiddelbart egnet til realisering. Der må ikke på budgettet forekomme poster, som savner en nærmere forklaring eller begrundelse, hvad enten årsagen er tidsmæssige problemer, manglende kapacitet ved budgetlægningen, manglende enighed i Byrådet eller lignende. Der kan ikke ved budgetbehandlingen vedtages negative budgetreguleringskonti eller besparelser, der ikke er henført til en bestemt bevilling. Ikke nærmere konkretiserede besparelser, der er henført til en bestemt bevilling, må fordeles på de underliggende poster, enten af Byrådet eller af vedkommende udvalg i henhold til delegation. Der kan således ikke vedtages bevillinger, hvis udmøntning forudsætter ændringer i de beløb, der er fastsat for udgifter eller indtægter i bevillingerne for andre bevillingsområder.

Samtlige kommunale udgifter skal som udgangspunkt finansieres under ét af samtlige indtægter (centralisationsprincippet). Byrådet skal således stå frit i sin udgiftsprioritering og ikke være påvirket af, hvilke typer indtægter der indgår i den samlede finansiering. For at Byrådet kan have det bedste mulige grundlag at foretage en økonomisk prioritering, skal budgettet opstilles efter bruttoposteringsprincippet, dvs. at udgifter og indtægter skal opføres og specificeres hver for sig. Dette gælder uanset om der gives brutto- eller nettobevillinger.

Det antages, at Økonomiudvalget, også uden udtrykkelig beslutning herom i Byrådet, kan foretage en ændring af det oprindelige budgetforslag på grundlag af de tilkendegivelser, der er fremkommet under 1. behandlingen. Det må dog kræves, at det af det reviderede budgetforslag klart fremgår, på hvilke punkter det adskiller sig fra det oprindelige. Det reviderede budgetforlag må udarbejdes i så god tid, at der er reel mulighed for byrådsmedlemmerne til at gøre sig bekendt med indholdet og fremsætte ændringsforslag inden 2. behandlingen.

Byrådet vil i øvrigt kunne fastsætte nærmere retningslinjer for Økonomiudvalgets revision af budgetforslaget, ligesom Byrådet vil kunne fastsætte frist for Økonomiudvalgets afgivelse af ændret budgetforlag.

Det påhviler ikke den, der stiller udgiftskrævende ændringsforslag, nogen pligt til at anvise kompenserende besparelser. Da budgettet skal være i balance, påhviler det dog Byrådet, hvis ændringsforslaget vedtages, at tage stilling til, om forslaget skal finansieres ved øgede indtægter eller ved besparelser. Hvis ikke andet besluttet, tilvejebringes balancen ved forhøjelse af den kommunale indkomstskat. Et ændringsforslag må være specificeret således, at det umiddelbart fremgår, hvilken bevilling der foreslås ændret og med hvilket beløb.

Der bliver under 2. behandlingen alene foretaget afstemning om de poster, hvortil der er fremsat ændrings- og eventuelle underændringsforslag. Andre poster eller bevillinger anses for vedtaget uden afstemning. Der skal således ikke foretages en afsluttende afstemning om årsbudgettet som helhed. Denne vedtagelsesprocedure indebærer med andre ord, at Økonomiudvalgets forslag til årsbudget bliver det endelige budget, medmindre der i Byrådet opnås flertal for at ændre forslaget.